

Agrarisch natuurbeheer Aan de slag op een melkveehouderij in een coulissenlandschap

Natuur en landbouw geven samen vorm aan het platteland in Brabant. Daarbij zijn biodiversiteit en landschap belangrijk voor een duurzame ontwikkeling van de landbouw. 'Vergroening' van de landbouw zit dan ook nadrukkelijk in het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid van Europa.

U kunt op uw erf aan de slag maar ook op landbouwgronden zijn volop mogelijkheden. Voor elk bedrijf bestaat een invulling die past binnen uw bedrijfsvoering en die aansluit bij de kenmerken van het landschap. Via drie typen bedrijven, het akkerbouwbedrijf en het melkveebedrijf in een open en een meer besloten landschap, schetsen wij de mogelijkheden.

• Melkveebedrijf coulissenlandschap

Het grootste deel van onze provincie bestaat uit zandgronden. Bomenrijen, knotbomen en houtsingels zijn karakteristiek. Ze zorgen voor de groene dooradering van het landschap. De dooradering is de afgelopen decennia incompleet geworden.

Veel 'boerenlandvogels' en andere dieren zijn hierdoor sterk achteruitgegaan.

Er zijn allerlei maatregelen mogelijk om een

'groene dooradering' op bedrijfsniveau vorm te geven die goed inpasbaar

zijn op een modern bedrijf.

1) Milieurand

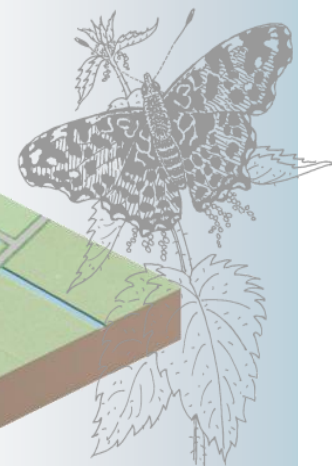
Alle typen randen dragen bij aan een betere waterkwaliteit. Door de aanwezigheid van een buffer is de kans veel kleiner dat gewasbeschermingsmiddelen in de sloot komen en omdat de rand niet bemest wordt, vermindert ook de fosfaat- en nitraatbelasting van het oppervlaktewater.

Wie profiteren: Organismen in het water, van geelgerande watertor tot snoek.

Waar mogelijk: Langs watervoerende sloten.

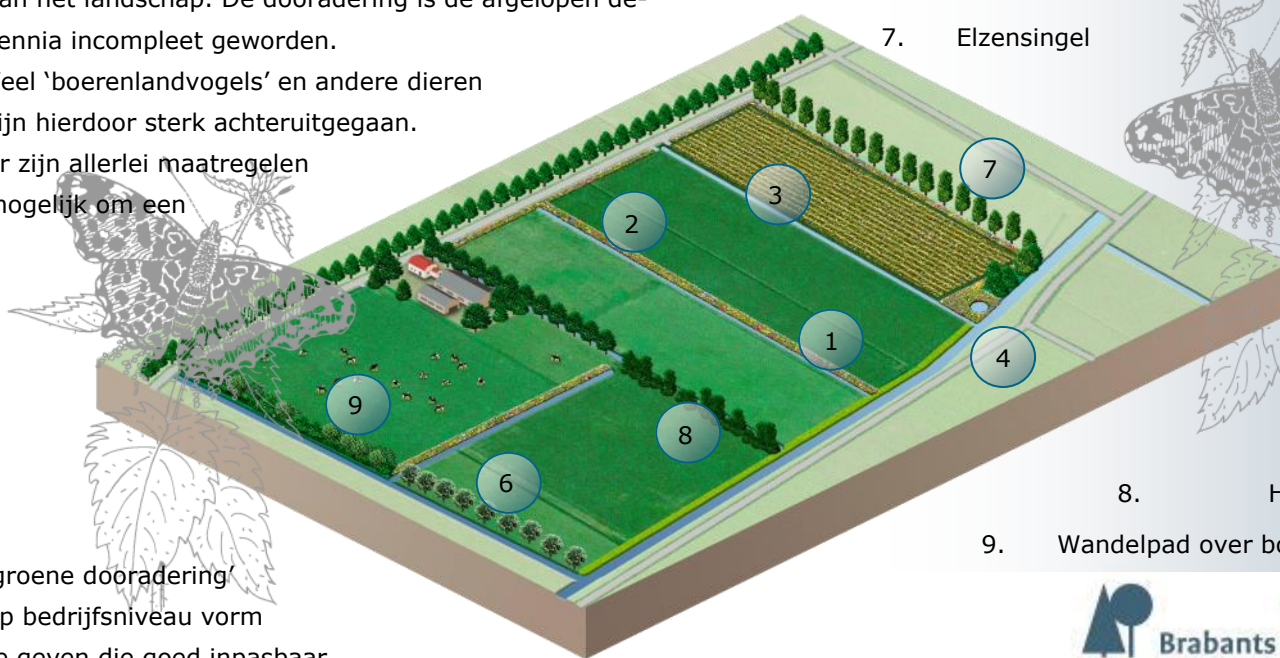
Meer weten: Randenbeheerbrabant.nl

1. Milieurand
2. Graskruidenrand voor akkervogels
3. Graankruidenrand voor akkervogels
4. Kikkerpoel
5. Knotwilgen
6. Bomenrij
7. Elzensingel

8. Houtsingel

9. Wandelpad over boerenland

2. Graskruidenrand voor akkervogels

Vertederend, zo'n onhandig vliegende patrijs. Maar akkervogels, zoals hij, gaan in rap tempo achteruit. Broeden gaat gemakkelijker in een ingezaaide graskruidenrand met een aangepast beheer.

Wie profiteren: Broedende akkervogels zoals patrijs, veldleeuwerik en graspieper. Dagvlinders zoals icarusblauwtje, kleine vos en bruin zandoogje.

Waar mogelijk: In open gebieden voor soorten als veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart. In kleinschalige gebieden voor geelgors, patrijs en dagvlinders.

3. Graankruidenrand voor akkervogels

Een graankruidenrand is geliefd als broedplaats en helpt akkervogels de winter door. Omdat de rand in de winter blijft staan, krijgen zaadetende vogels extra voedsel.

Wie profiteren: Broedende- en overwinterende akkervogels. Dat zijn soorten als patrijs, geelgors en kneu.

Waar mogelijk: In open gebieden voor soorten als veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart. In kleinschalige gebieden voor geelgors, patrijs en dagvlinders. In open gebieden vooral in nabijheid van beplantingen, dat maakt de randen minder aantrekkelijk voor ganzen.

4. Kikkerpoel

Een poel zorgt voor leven. Het is een thuis voor felgekleurde libellen en salamanders, maar ook een plaats om zelf tot rust te komen.

Wie profiteren: Elke poel is een wereld van onderwaterleven op zich. U maakt kans op gewone dieren als bruine-

en groene kikkers én op tot de verbeelding sprekende amfibieën zoals de alpenwatersalamander. Tegelijkertijd trekt een poel bijzondere insecten aan. Ooit gehoord van de geelgerande watertor? Een echte roofkever, die alleen

onder water leeft. Of wat dacht u van een platbuiklibel? Muggen leggen hun eitjes ook in poelen, maar door de veelvoud aan andere roofinsecten is de kans op overlast klein. Kleine hoekjes waar water blijft staan zijn veel vervelender.

Waar mogelijk: Op vochtige tot natte plaatsen in de nabijheid van bosjes en houtsingels. Bij het biologisch evenwicht van een poel horen namelijk ook kikkers en salamanders en die zitten voor een groot deel van het jaar verscholen op het land. In open landschappen kunt u beter voor een weidevogelpoel (zie volgend infoblad) kiezen.

5. Knotwilgenrij

Knotwilgen passen perfect in Brabant. Ze herinneren aan een oud gebruik en bieden ondertussen ruimte aan allerlei vogels.

Wie profiteren: In de dichte takstructuur van knotwilgen broeden mezen en vlermuizen gebruiken knotwilgen als slaappleats. Als de 'stoof' (verdikking bovenaan) een beetje begint in te rotten, geeft ie broedgelegenheid aan steenuilen.

Waar mogelijk: Op vochtige tot natte plaatsen, vaak langs sloten. Behalve wilgen zijn er verschillende andere bomen die geknot kunnen worden, zoals es, zwarte els (beide nat), zomereik en haagbeuk (beide droog).

6. Bomenrij

Een beetje rij bomen overleeft een generatie. Daarmee vertellen bomen unieke verhalen over je eigen geschiedenis.

Wie profiteren: Hangt van de boomsoort en omgeving af, maar dat er geprofitteerd wordt staat vast. Op een zomereik kunnen honderden verschillende dieren zitten. Van bontgekleurde vuurwantsen, tot broedende boompiepers, van sluipwesp tot staartmees. Bomenrijen worden vaak gebruikt als oriëntatiemiddel door vlermuizen.

Waar mogelijk: Als het past in het landschap, dus vrij-

wel altijd in het coulissenlandschap. Zorg wel voor streek-eigen boomsoorten die passen bij de omgeving.

7. Elzensingel

Elzen zijn bijzondere bomen. Niet speciaal omdat ze mooi zijn. Nee, aan hun wortelknolletjes zitten bacteriën die stikstof vastleggen. De omgeving rondom elzen wordt daarmee automatisch bemest.

Wie profiteren: 's Winters zijn elzen populair bij sijsjes. Rondom water gebruiken houtpantserjuffers elzen als rustplaats. Kleine zoogdieren als wezel en hermelijn gebruiken die dichte structuren als schuilgelegenheid.

Waar mogelijk: Elzen zijn heel geschikt op plaatsen met een vochtige tot natte bodem. Vaak worden elzen in één rij geplant. Elzensingels zijn dus extra geschikt op plaatsen met weinig ruimte.

8. Houtsingel

Een houtsingel is meer dan leverancier van kachelhout. De dichte structuur biedt bescherming aan verschillende kleine zoogdieren en zangvogels en in warme perioden zoeken koeien de schaduw van houtsingels op. Af en toe en hap van een struik is ook goed voor de gezondheid van koeien.

Wie profiteren: Vaak is een houtsingel enkele meters breed. Omdat ze regelmatig (bijvoorbeeld eens per vijftien jaar) worden afgezet, ontstaat een dichte structuur. Kleine vogels zoals heggenmus, winterkoning en zwartkop broeden er graag. Ook voor kleine zoogdieren zoals wezel en hermelijn biedt een houtsingel schuilgelegenheid.

Waar mogelijk: Eigenlijk overal in het halfopen landschap. Op vochtige plaatsen met weinig ruimte kunt u beter kiezen voor een elzensingel.

9. Wandelpad over boerenland

In het agrarisch cultuurlandschap is het goed toeven. Burgers en buitenlui stellen het kunnen maken van een ommetje op prijs. Helaas zijn in het verleden door ruilverkavelingen veel mogelijkheden weggevallen.

Wie profiteren: Bewoners in de omgeving. Het biedt voor agrariërs kansen om de bedrijfsvoering te promoten.

Waar mogelijk: In het gehele agrarische landschap, met enige terughoudendheid in het voorjaar in de weidevogelgebieden (verstoring voorkomen).

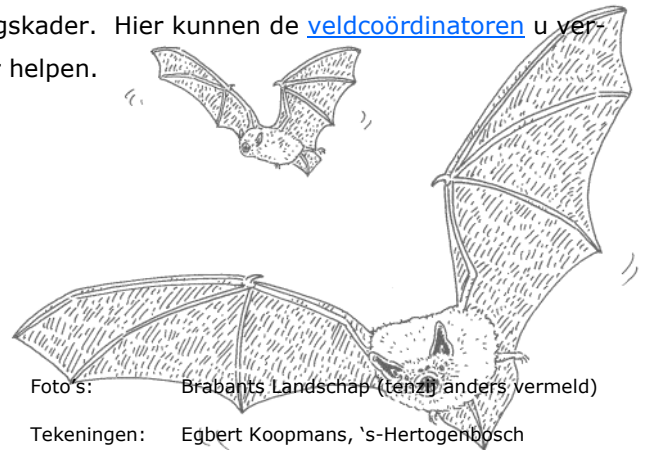

Wandelpad over boerenland

Subsidiemogelijkheden

Voor de aanleg en onderhoud zijn meerdere subsidie-mogelijkheden, een en ander afhankelijk van de ligging van het bedrijf. Het Coördinatiepunt Landschapsbeheer kan u verder helpen. Klik hier voor het [contact-formulier](#).

Een van de regelingen is het Groen Blauw Stimuleringskader. Hier kunnen de [veldcoördinatoren](#) u verder helpen.

Foto's: Brabants Landschap (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: Egbert Koopmans, 's-Hertogenbosch

Datum: 1 januari 2016

Colofon

Coördinatiepunt Landschapsbeheer

Postbus 80

5076 ZH Haaren

Coördinatiepunt Landschapsbeheer

T 0411 - 66 40 10

Algemeen

T 0411 - 62 27 75

info@brabantslandschap.nl

www.brabantslandschap.nl